

SELANİK

- ✓ Selanik, **Rumeli'de (Balkanlar) Ege denizi kıyısında yer alır.** (Coğrafi konum)
- ✓ **Osmanlı-Avrupa ticaretinin önemli noktalarından** biridir.(Ekonomik-Ticaret)
- ✓ **Kara, deniz ve demiryolu ulaşımı** gelişmiştir.
- ✓ **Çoğunluğu Türk olmak üzere Rum, Bulgar, Ermeni, Yahudi ve Sırlar gibi farklı milletler yaşamaktadır.** (Çok uluslu yapı)
- ✓ **Çeşitli dillerde gazete ve dergiler** yayınlanmaktadır. (Kültürel)
- ✓ **Çok uluslu olmasından dolayı zengin bir sosyal ve kültürel yapının oluşmuştur.**
- ✓ **Atatürk'ün fikri zenginliğinin ve ufkunun gelişmesinde** olumlu katkıları olmuştur.
- ❖ Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyıla kadar huzur ve güven içerisinde yaşayan milletler, **Fransız İhtilali** ile ortaya çıkan **milliyetçilik düşüncesinden etkilenerek çatışma ortamına (azınlık isyanları)** sürüklenmişlerdir. Bu çatışma ortamında **devleti parçalanmaktan kurtarmak amacıyla** Osmanlı aydınları bazı çareler aramış bunun sonucunda yeni **fikir akımları** ortaya çıkmıştır. (**Batıcılık, Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük**)

MANASTIR ASKERİ İDADİSİ

- Selanik Askeri Rüştiyesini bitirdikten sonra, **1896** yılında Manastır Askeri İdadisine (**lise**) başladı. Derslerde gösterdiği başarıyla hem

öğretmenlerinin hem de arkadaşlarının takdirini kazandı.

- Bu okulda sınıf arkadaşı **Ömer Naci** sayesinde **edebiyata ve hitabete** ilgi duydu. **Fransızca özel dersleri aldı.**
- **Tarih öğretmeni Kolağası Tefrik Bey'in tarih bilgisi onda tarih bilinci** uyandırmıştır.
- Askeri İdadî'de okurken **Fransız yazarlar** ile Türk Milliyetçiliği üzerine de **Namık Kemal ve Mehmet Emin Yurdakul** gibi yazarları okumuş ve etkilenmiştir.

- ❖ Atatürk'ün yetiştiği dönemde Osmanlı Devleti sınırları içinde **farklı özelliklerdeki okullar** mevcuttu. Bir tarafta dini derslerin ağırlıkta olduğu **mektep ve medreseler**; diğer tarafta **Batı tarzı okullar, askeri okullar** ve çeşitli **meslek okulları** vardı. Bunun yanında **azınlık okulları** ile **yabancı okullar** da faaliyetliydi. Bu okulların her biri kendi amaçları doğrultusunda eğitim yapıyordu.
- ❖ Bu durum, Atatürk'ün yetiştiği dönemde **Osmanlı Devleti'nde eğitim birliği olmadığını gösterir.**

ASKERİ HAYATI - KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ

- Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurması, **liderlik özelliğini, yöneticiliğini ve vatanseverliğini** göstermektedir.
- Mustafa Kemal'in 31 Mart isyanını bastırmada önemli rol oynaması, **meşrutiyet taraftarı**

yani **yenilikçi** olduğunu gösterir.

- Pikardi manevralarına katılması **yenilikçi kişiliğini, kendisini geliştirdiğini ve ileri görüşlülüğünü** gösterir.
- Mustafa Kemal'in Trablusgarp'ta **yerli halkı İtalyanlara karşı örgütleyerek direnişe geçirmesi** onun **teşkilatçılığı** ile ilgilidir.
- Mustafa Kemal, meşhur **"Ben size taarruz emretmiyorum. Ölmeyi emrediyorum."** sözünü Çanakkale'de söylemiştir. Bu söz onun **vatanseverliği** ve **liderliği** ile ilgilidir.
- Çanakkale savaşlarında **düşmanın nereden çıkarma yapacağını bilmesi ileri görüşlülüğü** ile ilgilidir.
- **Çanakkale Savaşlarında kazandığı başarılar** onun **askeri dehasının tüm yurttan ve dünyada tanınmasını** sağlamıştır.
- Kafkas cephesinde, Ruslar karşısında **dağınık halde olan birlikleri bir araya getirerek eksiklikleri tamamlayan** Mustafa Kemal, **Muş ve Bitlis'i** geri almayı başardı. Bu başarı, Mustafa Kemal'in kişisel özelliklerinden **sabır ve disiplin anlayışını** göstermektedir.
- Kurtuluş Savaşı'nın her aşamasında **Türk Milletine liderlik etmiş, Türk halkını düşmana karşı birleştirmiştir. (birleştirici ve bütünleştirici oluşu)**

SOFYA HAYATI

- Mustafa Kemal, Balkan Savaşları sonrasında **1913'te Sofya Askeri Ataşeliği'** ne atandı.
- **Üst düzey yetkililerin katıldığı danslı, yemekli toplantılarda Avrupa devletlerinin temsilcileriyle doğrudan görüşme ve fikirlerini paylaşma** imkânı buldu.
- Bulgaristan'da kalan **Türklerle yakın ilişki kurdu** ve Türklerin yaşadıkları yerleri ziyaret etti. Bulgaristan'daki **Türklerin sosyal ve siyasi haklarının yükseltilmesi çalışmalarına** katıldı.
- **Bulgar Meclisinin toplantılarını (parlamento işleyişi)** takip etti.

ÜSTLENDİĞİ BAZI GÖREVLER

- ✓ **Harp Akademisi'nden Kurmay Yüzbaşı** olarak mezun olması (1905)
- ✓ **Şam'daki 5. Orduya atanması** (1905)
- ✓ 31 Mart Olayının bastırılmasında **Hareket Ordusu Kurmay Başkanı** (1909)
- ✓ **Trablusgarp'ta görev alması** (1911)
- ✓ **Sofya'da askeri ataşe olarak atanması** (1913)
- ✓ **Çanakkale Cephesi'nde 19.Tümen Komutanlığı** (1915)
- ✓ **Kafkas Cephesinde 16.Kolordu Komutanlığı** (1917)
- ✓ **Suriye Cephesinde 7.Ordu Komutanlığı** (1917) ve **Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı** (1918)

Osmanlı Devleti neden Almanya'nın yanında savaşa katılmıştır?

- **Son zamanlarda kaybettiği toprakları geri almak**
- **Siyasi yalnzılıktan kurtulmak**
- **Almanya'nın savaşı kazanacağına inanılması**
- **Osmanlı devlet adamlarının** (İttihat ve Terakki Partisi) **Alman hayranlığı**
- İngiltere, Fransa ve Rusya'nın düşmanca politikaları
- Coğrafi konumu itibariyle savaş dışında kalmanın zorluğu
- Kapitülasyonlardan kurtulmak

Almanya neden Osmanlı'nın kendi yanında savaşa katılmasını istemiştir?

- **Savaşı geniş bir alana yayarak yükünü hafifletmek**
- **Osmanlı Devleti'nin jeopolitik konumundan yararlanmak**
- **Osmanlı halifesinin dini ve siyasi gücünden yararlanmak**
- Geçiş yollarını kontrol altında tutarak İtilaf Devletlerinin Rusya'ya ulaşmasını önlemek

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Katılmasıyla

- ✓ Yeni cepheler açılmış, mevcut cepheler genişlemiş,
- ✓ Savaş geniş bir alana yayılmış,
- ✓ Savaşın süresi uzamış,

- ✓ Almanya büyük ölçüde rahatlamış,
- ✓ İtilaf Devletlerinin (özellikle Rusya) işi zorlaşmıştır.

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI

- ❖ **İtilaf Devletleri güvenliklerini tehlikede gördükleri herhangi bir stratejik noktayı işgal edebileceklerdir (7. madde).**
- ✓ Ateşkesin en tehlikeli maddesidir. **Anadolu'nun işgaline zemin hazırlanmıştır. İtilaf Devletleri bu maddeye dayanarak Anadolu'yu işgal etmişlerdir.**
- ❖ **Vilayet-i Sitte'de [BESDEV] (Doğu Anadolu'daki altı il; Bitlis Elazığ, Sivas, Diyarbakır, Erzurum, Van) herhangi bir karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri bu bölgeleri işgal edebileceklerdir. (24.madde)**
- ✓ Doğu Anadolu'da bir **Ermeni Devletinin kurulmasına zemin hazırlanmıştır.**
- ❖ **Osmanlı orduları terhis edilecek, bütün savaş gemilerine, ordunun araç, gereç, silah ve cephanesine el konulacaktır.**
- ✓ Osmanlı Devleti'ni **savunmasız bırakarak, işgalleri kolaylıkla gerçekleştirmek amaçlanmıştır.**

Mondros Ateşkes Antlaşması ile;

- **Osmanlı Devleti fiilen sona ermiş,**
- Anadolu işgallere açık hale gelmiş,
- **İlk işgaller başlamış,**
- Türk milleti işgallere karşı **bölgesel direniş cemiyetleri** kurmaya başlamıştır.

ZARARLI CEMİYETLERİN ÖZELLİKLERİ

- İtilaf Devletleri ile işbirliği yapmışlardır.
- **İşgalleri kolaylaştırmışlardır.**
- **Bağımsız devlet kurmayı amaçlamışlardır. (Azınlıklar)**
- Milli mücadeleye karşı çıkmışlardır.

KUVAYI MİLLİYENİN KURULMA NEDENİ

- **Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkması,**
- Mondros Ateşkes Antlaşması'yla **Osmanlı ordusunun büyük bir bölümünün terhis edilmesi,**
- **Osmanlı yönetiminin işgallere kayıtsız kalması** ve halkın can ve mal güvenliğini koruyamaması,
- İtilaf Devletleri'nin **Anadolu'yu yer yer işgal etmesi**

MİLLİ / YARARLI CEMİYETLERİN KURULMA NEDENLERİ

- **Mondros Ateşkes Antlaşması ile Osmanlı ordusunun terhis edilmesi**
- **Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Anadolu'nun yer yer işgal edilmesi**
- **Bu işgaller karşısında Osmanlı Hükümeti'nin kayıtsız kalması**

PARİS BARIŞ KONFERANSI

- Paris Konferansı **Osmanlı topraklarının paylaşılması** şekline dönüşmüş,
- Gizli antlaşmalarda **İtalya'ya bırakılan İzmir ve çevresi İngiltere'nin istekleri doğrultusunda Yunanistan'a bırakılmıştır.**
- Bunun nedeni, **İngiltere'nin Doğu Akdeniz'de güçlü bir İtalya yerine, kendi güdümünde zayıf bir Yunanistan'ı istemesidir.**

KUVAYI MİLLİYENİN OLUMLU YÖNLERİ

- ✓ Düzenli ordu kuruluncaya kadar düşmanı yıpratarak **ilerleyişlerini yavaşlatmışlar ve TBMM'ye ve düzenli ordunun kurulup teşkilatlanmasına zaman kazandırmışlardır.**
- ✓ Azınlıkların zararlı faaliyetlerine karşı **Türk köy ve kasabalarını korumuşlardır.**
- ✓ TBMM'ye karşı çıkan **ayaklanmaların bastırılmasında etkili olmuşlardır.**
- ✓ **Ulusal bilincin doğmasına ve yaygınlaşmasına yardımcı olmuşlardır.**
- ✓ **Düzenli ordunun temelini oluşturmuşlardır.**

MİLLİ CEMİYETLERİN ÖZELLİKLERİ

- ✓ Oluşumunda **bağımsızlık, milliyetçilik düşüncesi ve Osmanlı Hükümeti'nin işgallere karşı tepkisiz kalması** etkilidir.
- ✓ **Ulusal bilincin uyanmasına** katkıda bulunmuşlardır.
- ✓ **Yeni bir devlet kurma amacı taşımazlar**
- ✓ Düşmanı **belirli bir süre oyalamışlardır.**
- ✓ **Kuva-yı Milliye hareketi,** bu cemiyetlerin çalışmaları sonucu ortaya çıkmıştır.
- ✓ **Sonradan silahlı mücadele yönlenmişlerdir.**
- ✓ **Bölgesel kurtuluşu amaçlamış ve birbirinden kopuk hareket etmişlerdir.**

İZMİR'İN İŞGALİ İLE

- ✚ **Türk halkı işgallerin geçici olmadığını anlamıştır.**
- ✚ **Osmanlı yönetimi işgale kayıtsız kaldığı için, halk kendi haklarını savunmak için harekete geçmiştir.**
- ✚ **Milli bilincin uyanmasını ve Kuva-i Milliye ruhunun doğmasını sağlamıştır.**
- ✚ İzmir'in işgali, **silahlı direnişin başlamasına neden olduğu için, Milli Mücadele açısından olumlu bir sonuç doğurmuştur.**

KUVAYI MİLLİYENİN OLUMSUZ YÖNLERİ

- **Askeri disiplinden yoksun olmaları**
- Bazı Kuva-yı Milliye şeflerinin, **TBMM'nin otoritesine girmeyi kabul etmeyerek ayaklanmaları** (Demirci Mehmet Efe, Çerkez Ethem gibi)
- **Bölgesel hareket etmeleri**, işbirliği ve uyum içinde çalışmamaları
- **Halktan zorla para ve yardım toplamaları**
- Suçlu gördükleri kişileri **kendi kurallarına göre cezalandırmaları**
- **Düşman işgalini engelleyememeleri** gibi nedenlerden dolayı **8 Kasım 1920'de Kuva-yı Milliye birlikleri kaldırılarak düzenli ordu kurulmuştur.**

İŞGALLER KARŞISINDA ORTAYA ATILAN KURTULUŞ ÇARELERİ

- **Devletin kurtuluşu için ortaya atılan kurtuluş çareleri** şunlardır.
- ✓ **İngiliz himayesini istemek,**
- ✓ **Amerikan mandasını istemek,**
- ✓ **Bölgesel kurtuluş yolları aramak,**
- **Mustafa Kemal'e göre** bu durum karşısında bir tek karar vardı. **Millî hâkimiyete dayanan, kayıtsız şartsız, bağımsız yeni bir Türk devleti kurmak.**

HAVZA GENELGESİNİN AMACI

- Genelgenin amacı; **Türk halkını işgallere karşı uyarmak ve kitlesel olarak harekete geçirmek,**
- **Milli bilincin uyandırılmasını ve canlandırılmasını sağlamaktır.**

AMASYA GENELGESİ

- 1- Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı tehlikededir.**
- 2- İstanbul Hükümeti ve Padişah, üzerlerine düşen görev ve sorumluluğun gereklerini yerine getirememektedir. Bu durum, milletimizi yok olmuş gibi göstermektedir.**
- ✓ **Kurtuluş Savaşı'nın gerekçesi belirtilmiştir.**
  - ✓ **İstanbul Hükümeti'ne ilk defa açıkça karşı çıkılmıştır.**

3- Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.

- ✓ Kurtuluş Savaşı'nın **amacı** ve **yöntemi** yani **nasıl yapılacağı** belirtilmiştir.
- ✓ Ulusal (milli) egemenlikten ilk defa bahsedilmiştir.

ERZURUM KONGRESİ**1-Ulusal(millî) sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez.**

- ✓ **İlk defa millî sınırlardan bahsedilmiştir.** Bu karar **Misak-ı Milli kararlarında da aynen kabul edilmiştir.**

2- Kuvayı Milliye'yi (amil) etkin, millî iradeyi hâkim kılmak esastır.

- ✓ **Ulusal egemenliğe dayalı bir düzenin kurulacağını, ulusal egemenliğin koşulsuz olarak gerçekleştirileceğinin** mesajı verilmiştir.

3- Manda ve Himaye kabul edilemez.

- ✓ **Tam bağımsızlık** hedeflenmiştir.
- ✓ **Manda ve himaye fikri ilk defa reddedilmiştir.**
- ❖ **Toplanış şekli, amacı ve yapısı bakımından bölgesel, aldığı kararlar yönünden ulusal bir kongredir.**

SİVAS KONGRESİ**1- Bütün yararlı (millî) cemiyetler; Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti olarak birleştirilmiştir.**

- ✓ Amaç; **Kurtuluş Savaşı'nı tek elden yönetmektir.**

2-Manda ve himaye fikri kesin olarak reddedilmiştir.

- ✓ Manda ve himaye fikri **ulusal bağımsızlığa ve ulusal egemenliğe ters olduğu için** reddedilmiştir.

- ✓ **Kayıtsız şartsız tam bağımsızlığın hedeflendiğini** göstermektedir.

AMASYA GÖRÜŞMELERİ

- İstanbul Hükümeti; bu görüşmeyle **Temsil Heyeti'ni, Sivas Kongresi kararlarını ve Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ni hukuken tanımsı oldu.**
- Amasya Protokolleri, **Temsil Kurulu'nun ikinci siyasi başarısıdır.**
- **Temsil Kurulu'nun siyasi etkinliğini artırmıştır.**
- Osmanlı Mebusan Meclisi'nin açılmasını **kesinleştirmiştir.**

MİSAK-I MİLLİ

- **Misak-ı Milli**, Son Osmanlı Mebuslar Meclisi'nde **milletin bağımsızlığı ve vatanın bütünlüğü ile ilgili alınan kararlardır.**
- Misakı Milli de **Sınırlar, Boğazlar, Kapitülasyonlar, Azınlıklar ve Halk oylaması yapılacak yerler** ile ilgili kararlar alınmıştır.
- Milli sınırlarımız kesin olarak çizilmiştir.
- Misak-ı Milli, **Türk milletinin ulusal sınırlar içerisinde bağımsız yaşama yeminidir.**
- Misak-ı Milli'de **ulusal bağımsızlık ve ülke bütünlüğü** ile ilgili konular gündeme gelmiş, **ulusal egemenlik ilkesi ön plana çıkarılmamıştır.**

- Ulusal bağımsızlık mücadelesine yasallık kazandırmıştır.
- **İstanbul'un işgal edilip, Mebusan Meclisinin dağıtılmasına neden olmuştur.**
- ❖ **Mustafa Kemal'in**, İstanbul'da meclisin sağlıklı kararlar alamayacağı görüşü haklılık kazanmış, **gerçekçiliği ve ileri görüşlülüğü kanıtlanmıştır.**

TBMM AÇILMASI

İlk TBMM'de;

- **milli egemenlik,**
- **güçler birliği,**
- **kurucu meclis ilkesi ve**
- **meclis hükümeti sistemi** benimsenmiş,
- **meclisin sürekli olacağı** vurgulanmıştır.

I.TBMM'NİN OTORİTESİNİ GÜÇLENDİRDİĞİNİN KANITLARI

- ✓ **Yasama ve yürütme yetkilerini kendinde toplaması**
- ✓ İstanbul Hükümeti'nin yaptığı ve yapacağı her türlü işlemi yok sayması
- ✓ **Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nu kabul etmesi**
- ✓ **İstiklal Mahkemeleri'ni kurması**
- ✓ **Ayaklanmaları bastırması**
- ✓ **Kurtuluş Savaşı'nı kazanması**

TBMM'YE KARŞI AYAKLANMALARA KARŞI ALINAN ÖNLEMLER

- ✓ **Hıyanet-i Vataniye Kanunu** çıkarıldı. (**Yasama yetkisi**)
- ✓ **İstiklal Mahkemeleri (Yargı yetkisi)** kuruldu.
- ✓ İstanbul Hükümeti'nin fetvasına karşılık olarak Ankara Müftüsü Rifat Börekçi imzasıyla **karşı fetva hazırlandı.**
- ✓ Ankara'da kurulan **Anadolu Ajansı ve Hâkimiyet-i Milliye gazetesi** ile aleyhte propagandalara karşılık verildi.
- ✓ **Kuva-yı Milliye birlikleri kaldırılmış** ve yerlerine **Düzenli Ordu kurulmuştur.**
- ❖ **İstiklal Mahkemesi üyelerinin Meclis içerisinde seçilmesi** TBMM'nin **yargı yetkisini** de kullandığını gösterir.

SEVR ANTLAŞMASI

- Osmanlı Devleti'nin imzaladığı **en son antlaşmadır.**
- Osmanlı Devleti bu antlaşma ile **fiilen sona ermiştir.**
- Sevr **ölü doğmuş ve hiçbir zaman uygulanamamış bir antlaşmadır.**
- Osmanlı Anayasası'na (Kanun-u Esasi) göre bir antlaşma, **Mebusan Meclisi'nde onaylanırsa yürürlüğe girerdi.**
- **Mebusan Meclisi dağıtıldığı için Sevr Antlaşması Meclis'te onaylanamamıştır.** Bu nedenle **antlaşmanın hukuki bir geçerliliği yoktur.**

- **Osmanlı yönetiminin teslimiyetçi bir tutum sergilemesi, TBMM'ye katılımları arttırmış ve ulusal bilinci kamçılamıştır.**
- Bu antlaşma ile **Türk ulusunun bağımsız yaşama hakları gasp edilmiştir.** Bu nedenle **Ulusal Kurtuluş Savaşı, Türk ulusunun haklarını koruyabilmesi için son ve tek çözüm haline gelmiştir.**
- **TBMM, antlaşmayı kabul etmediğini açıklamış ve imzalayanları vatan haini ilan etmiştir.**

KURTULUŞ SAVAŞINDA CEPHELER

Kurtuluş Savaşı, üç cephede gerçekleşmiştir.

1- Doğu Cephesi: **Ermenilere karşı** açılmıştır. **TBMM** bu cephede **Ermenilere karşı**, Osmanlı'dan kalma düzenli ordu ile (**Kazım Karabekir'e** bağlı 15. Kolordu) savaşmıştır.

2-Güney Cephesi: Güneydoğu Anadolu ve Çukurova'da **Fransız ve Ermeni çetelere karşı Kuva-yı Milliye birlikleri ile** mücadele edilmiştir.

3-Batı Cephesi: **Yunanlılara** karşı açılan cephe. Bu cephede **TBMM tarafından kurulan düzenli ordu kullanılmıştır.**

DOĞU CEPHESİ GÜMRÜ ANTLAŞMASI

- ✓ TBMM'nin imzaladığı ilk antlaşmadır.
- ✓ **TBMM'nin ilk askeri ve uluslararası alandaki ilk siyasi başarısıdır.**
- ✓ **TBMM'yi ve Misak-ı Milli'yi tanıyan ilk devlet Ermenistan olmuştur.**
- ✓ Sevr'i geçersiz sayan ilk uluslararası siyasi belgedir.
- ✓ **Doğu Cephesi ilk çözüme kavuşan cephe olup bölgedeki birlikler Batı ve Güney cephelerine kaydırılarak bu cephelerin güçlenmesi sağlanmıştır.**

GÜNEY CEPHESİ

- Güney Cephesi **Antep, Urfa, Maraş**, Adana ve Hatay yörelerini kapsamaktadır.
- **Güney Cephesi, düzenli ordunun kullanılmadığı, Kuva-yı Milliye birlikleri ile mücadelenin yürütüldüğü bir cephe.**
- **Güney cephesi** Sakarya Meydan Savaşından sonra **Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması ile kapanmıştır.**
- **TBMM, düşmana karşı üstün bir şekilde savunma yapan**
  - ✓ **Antep'e "Gazi"** (6 Şubat 1921),
  - ✓ **Maraş'a "Kahraman"** (1973),
  - ✓ **Urfa'ya "Şanlı"** (1984) ünvanlarını vermiştir.

BATI CEPHESİ LİNÖNÜ SAVAŞININ SONUÇLARI

- **TBMM'nin kurduğu düzenli ordunun Batı Cephesi'ndeki ilk başarısıdır.**
- Türk milletinin **TBMM'ye ve düzenli orduya olan güveni artmıştır.**
- Yeni Türk Devleti'nin **ilk Anayasası (Teşkilat-ı Esasiye Kanunu)** kabul edilmiştir.
- **İstiklal Marşı** kabul edilmiştir.
- **Çerkez Ethem İsyanı bastırılmıştır.**
- **İtilaf Devletleri TBMM'yi Londra Konferansı'na** çağırılmışlardır. (Uluslararası)
- **Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması** imzalanmıştır. (Uluslararası)
- **Afganistan ile Dostluk Antlaşması** imzalanmıştır. (Uluslararası)

LONDRA KONFERANSI

- TBMM bu konferanstan Türklerin lehine bir karar çıkmayacağını bildiği halde;
- ✓ **Türk ulusunun haklı davasını ve Misak-ı Milli'yi dünyaya duyurmayı,**
- ✓ **İtilaf Devletleri'nin "Türkler barışa yanaşmıyor" gibi propagandalarına engel olmayı,**
- ✓ **Türk ulusunun yasal temsilcisinin TBMM olduğunu ve TBMM'nin hukuksal varlığını kanıtlamayı** amaçlamıştır.
- ❖ **İtilaf Devletleri, TBMM Hükümeti'ni toplantıya çağırarak TBMM'nin varlığını ilk kez resmen ve hukuken tanımışlardır.**
- ❖ **TBMM, Misak-ı Milli'yi dünya kamuoyuna duyurmayı başarmıştır.**

MOSKOVA ANTLAŞMASI

- **TBMM Hükümeti ile Sovyet** Rusya arasında imzalanmıştır.
- ✓ **İlk defa bir büyük Batılı devlet TBMM'yi ve Misak-ı Milliye tanımıştır.**
- ✓ **Sovyet Rusya TBMM'yi ve Misak-ı Milliye tanıyan ilk Avrupalı devlettir.**
- ✓ **Doğu Cephesi güvenlik altına alındı ve buradaki birliklerimiz diğer cephelere kaydırılmıştır.**
- ✓ **TBMM Hükümeti aradığı siyasi ve ekonomik dış desteği bulmuştur.**

KÜTAHYA ESKİŞEHİR SAVAŞLARI

Kütahya-Eskişehir savaşlarında Türk ordusunu yenilmesi üzerine, **Mustafa Kemal Paşa'nın emriyle Türk ordusu** Sakarya nehrinin doğusuna çekilmiştir. **Amaç;**

- **Yeniden toparlanmak için zaman kazandırmak,**
- **Düşmanla arasında doğal bir engel oluşturmak,**
- **Yunan kuvvetlerini ordu merkezlerinden uzaklaştırmak,**
- **Taarruz gücüne erişebilmek için ihtiyaçlarını karşılamak ve eksikliklerini gidermektir.**

BAŞKOMUTANLIK KANUNU

- Kütahya Eskişehir savaşlarından **sonra 5 Ağustos 1921'de kabul edilen kanunla, Mustafa Kemal Paşa'ya Meclisin tüm yetkileri verilerek (yasama, yürütme, yargı), üç aylık bir süre için Başkomutan seçildi.**
- ❖ Mustafa Kemal Paşa'nın bu yetkiyi istemesindeki temel amaç; **hızlı karar alıp uygulayabilmek ve devlet işlerinde tek başına hareket edebilmektir.**

MAARİF(EĞİTİM) KONGRESİ

- **Kütahya- Eskişehir Savaşlarının devam ettiği günlerde 15 Temmuz 1921'de Ankara'da Erkek Öğretmen Okulu'nda (Dar'ül Muallimin) bir kongre yapılmıştır.**
- ✓ Kurtuluş Savaşı kazanıldıktan sonra **yeni Türk devletinin eğitim politikasının nasıl olacağı bu kongrede belirlenmiştir.**
- ✓ Kütahya-Eskişehir Savaşlarının en yoğun olduğu günlerde böyle bir toplantının yapılmış olması **Atatürk'ün eğitime verdiği önemi göstermektedir.**

TEKALİF-İ MİLLİYE EMİRLERİ

- Başkomutan Mustafa Kemal Paşa; **ordunun acil ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yetkisini kullanarak, 8 Ağustos 1921'de**

Tekalif-i Milliye Emirleri'ni (Milli Yükümlülükler) **yayınlamıştır.**

- **Tekalif-i Milliye Emirleri ile ordunun ihtiyaçları karşılanmış ve Sakarya Savaşının kazanılması sağlanmıştır.**

SANAT VE EDEBİYAT ESERLERİNDE KURTULUŞ SAVAŞI

- **Milli Mücadele edebiyat** (roman, şiir) **ve sanat** (resim, heykel) **eserlerine de konu olmuştur. Başta İstiklal Marşı olmak üzere bu dönemde yazılan eserlerde Kurtuluş Savaşı anlatılmıştır.**
- ✓ Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun (**Yaban**),
- ✓ Halide Edip Adıvar'ın (**Türk'ün Ateşle İmtihani, Ateşten Gömlek**),
- ✓ Samim Kocagöz'ün (**Doludizgin romanlarında**,
- ✓ Halil Dikmen (**İstiklal Harbinde Kadınlar**) ve İbrahim Çallı (**Kurtuluş Savaşı'nda Zeybekler**) gibi **ressamların tablolarında** bu dönem yansıtılmıştır.

SAKARYA MEYDAN SAVAŞI

- Başkomutan Mustafa Kemal Paşa; **"Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı, kanla ıslanmadıkça bırakılmaz."** emrini vererek savaşın planını açıklamıştır.
- Bu savaş taktiği ile klasik cephe savaşı yerine **"topyekün savaş"** taktiği uygulanmıştır.

- ✓ Yunan ordusunun saldırı gücü kırılarak savunma durumuna çekilmesi sağlandı. Türk ordusu taarruz konumuna geldi.
- ✓ Türk ordusunun 1683 II. Viyana Kuşatmasından beri Avrupa karşısında devam eden gerileyişi ve çözülüşü sona erdi.
- ✓ TBMM, Mustafa Kemal Paşa'ya "Mareşallik" rütbesi ve "Gazilik" ünvanı verdi (19 Eylül 1921).
- ✓ Türk ordusu çok sayıda subayını kaybettiği için Sakarya Muharebesi "Subaylar Savaşı" olarak da bilinir.
- ✓ İtalyanlar, Anadolu'da işgal ettikleri yerlerden tamamen çekildiler.
- ✓ Sovyet Rusya'nın isteği ile Kafkas Cumhuriyetleri ile (Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan) TBMM Hükümeti arasında Kars Antlaşması imzalandı (13 Ekim 1921). Buna göre; Doğu sınırımız kesin olarak çizilmiştir.
- ✓ Fransa ile TBMM Hükümeti arasında 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması imzalandı.
- ✓ Ukrayna Cumhuriyeti ile TBMM Hükümeti arasında bir dostluk antlaşması daha imzalandı.

BÜYÜK TAARRUZ

- Atatürk'ün "Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!" emrini alan kahraman Türk ordusu, 9 Eylül günü İzmir'e, 11 Eylül günü Bursa'ya ve 18 Eylül günü Balıkesir –

Ayvalık'a (Çanakkale Boğazı'na) ulaşarak tüm Batı Anadolu'yu düşmandan temizledi.

- Batı Anadolu Yunan işgalinden kurtarılmıştır.
- Kurtuluş Savaşı'nın askeri safhası başarıyla tamamlanmıştır.
- Türk ordusu, işgal altındaki Marmara ve Trakya Bölgesi'ne yönelince İngilizlerle ilk kez savaş ihtimali doğmuştur.
- Türk ordusunun kesin zaferi nedeniyle İtilaf Devletleri TBMM'ye ateşkes teklifinde bulunmuşlar, bunun sonucunda da Mudanya Ateşkesi imzalanmıştır.
- ❖ Büyük Taarruz, düzenli ordu savaşları içerisinde farklı bir özelliğe sahiptir. Tamamen taarruza ve vatan topraklarını kazanmaya yöneliktir.

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASININ ÖNEMİ VE SONUÇLARI

- Türk Kurtuluş Savaşı'nın silahlı mücadele dönemi sona erdi, diplomatik süreç başladı.
- Doğu Trakya ve İstanbul savaş yapılmadan diplomatik yollarla kurtarılmıştır.
- Türk-Yunan mücadelesi kesin olarak sona ermiştir.
- İtilaf Devletleri Yeni Türk Devleti'nin siyasi varlığını tanımış oldular.
- İsmet Paşa'nın Mudanya'da büyük bir diplomatik zafer kazanarak, milli çıkarlarımızı

korumuş olması, Lozan Barış Görüşmeleri'ne de katılmasına zemin hazırlamıştır.

SALTANATIN KALDIRILMASI

- 623 yıllık Osmanlı Devleti kesin olarak sona erdi.
- İtilaf Devletleri'nin Lozan'da ikilik çıkarma planları bozulmuştur.
- Laikliğe geçişte ilk adım atılmış oldu.
- TBMM'nin siyasi alanda gerçekleştirdiği ilk büyük inkılapdır (Aynı zamanda tek inkılap hareketidir.).
- Cumhuriyet yönetimine geçiş sürecini hızlandırmıştır.
- Saltanatın kaldırılması, Atatürk'ün ulusal egemenlik ve Cumhuriyetçilik ilkeleriyle paralellik göstermektedir.

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

- TBMM, Lozan'a gidecek heyetten, Kapitülasyonlar ve Ermeni Yurdu (Azınlıklar) konularında kesinlikle taviz verilmemesini istemiştir.
- Azınlıklar ve kapitülasyonlar konusunda Türk tarafının kesin tavır koyması, tam bağımsızlıktan ödün verilmeyeceğini gösterir.
- BOĞAZLAR: Yönetimi, Milletler Cemiyeti'nin garantisinde, Türkiye'nin başkanlığındaki uluslararası bir komisyona bırakıldı.

- ✓ Boğazların yönetiminin uluslararası bir komisyona bırakılması **Türkiye'nin egemenlik haklarını zedeleyici** niteliktedir.

- ✓ **AZINLIKLAR:** Türkiye'deki tüm azınlıklar **Türk vatandaşı** kabul edilmiştir.
- ✓ Böylece **Avrupalıların içişlerimize karışma problemi ortadan kalktı ve tam bağımsızlığımız sağlanmış oldu.**
- ✓ **Yeni Türk Devleti'nin bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü tüm dünya devletleri tarafından tanındı.**
- ✓ **Misak-ı Milli sınırları büyük ölçüde gerçekleştirildi.**
- ✓ **Devletlerarası eşitlik ilkesine göre** hazırlanması ve **emperyalizme karşı başarılı olması** yönüyle **sömürge halindeki uluslara örnek olmuştur.**

İZMİR İKTİSAT KONGRESİ

- **İzmir İktisat Kongresi;** çiftçi, tüccar, sanayici ve işçi temsilcilerinin katılımı ile toplandı. **Amacı, yeni Türk devletinin ekonomi politikasını belirlemek ve ekonomik bağımsızlık** konusundaki kararlılığını göstermekti.
- İzmir İktisat Kongresine; **her kesimden insanın katılımı Halkçılık ilkesi ile, milli bir ekonomi amaçlanması milliyetçilik ilkesi ile,**

kalkınmanın devlet eliyle gerçekleştirilmesi devletçilik ilkesi ile ilgilidir.

CUMHURİYETİN İLANI İLE ÇÖZÜMLENEN SORUNLAR

- ✓ **Yeni Türk Devleti'nin adı konuldu.**
- ✓ **Yönetim şekli (rejimi) belirlendi.** Böylece rejim konusundaki tartışmalar sona erdi.
- ✓ Gazi Mustafa Kemal Paşa Cumhurbaşkanı seçilerek **Devlet Başkanlığı sorunu da kesin olarak çözüme kavuştu.**
- ✓ Meclis Hükümeti Sistemi'nden **Kabine Sistemi'ne geçildi.** Böylece Meclis'te yaşanan hükümet bunalımları da sona erdi. Ayrıca devlet işleri hız kazandı ve yapılacak inkılaplara uygun ortam hazırlandı.
- ✓ **Demokratikleşme** yolunda önemli bir adım atıldı.
- ✓ **İlk Başbakanlık** görevi **İsmet (İnönü) Paşa'ya** verildi.
- ✓ **Fethi (Okyar) Bey** de **TBMM Başkanlığı'na seçildi.**

HALİFELİĞİN KALDIRILMASI

- ✓ **Laik düzene geçişte önemli bir adım atılmış oldu (en önemlisi).**
- ✓ **Ulusal egemenlik ilkesi pekiştirildi.**
- ✓ Türkiye Cumhuriyeti'nin karakteri tam olarak ortaya çıktı.
- ✓ **Eski rejim yanlılarının dayanak noktası yok edilerek saltanata dönüş yolları kapatıldı.**
- ✓ **Yapılacak inkılaplara zemin hazırlandı.**

- ✓ **Devlet yönetimindeki ikili yapı ortadan kalktı.**
- ✓ **Türkiye'deki ümmetçilik arayışları sona erdi ve milliyetçiliğin temelleri güçlendirildi.**

3 MART 1924 TE ÇIKARILAN KANUNLAR

- **Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) Kanunu:** **Eğitim ve öğretim birleştirilerek** devlet denetimine alınmıştır. **Tüm okullar Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır. Medreseler kapatılmış, modern okullar açılmıştır. Karma ve laik eğitime** geçilmiştir.
- **Şer'iyye ve Evkaf Vekaleti** kaldırılarak yerine **Diyanet İşleri Başkanlığı** ve **Vakıflar Genel Müdürlüğü** kurulmuştur. Böylece laik devlet olma yönünde önemli bir adım atılmıştır. Ayrıca yönetimdeki iki başlılık da sona ermiştir.
- **Erkan-ı Harbiye Vekaleti** kaldırılarak yerine **Genel Kurmay Başkanlığı** ve **Milli Savunma Bakanlığı** kurulmuştur. Böylece ordunun siyasetten ayrılması yönünde ilk adım atılmıştır.

TERAKKİPERVER CUMHURİYET FIRKASI

- Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası **rejim ve laiklik karşıtı olanların sığınağı haline geldiği ve Şeyh Said Ayaklanmasıyla ilgisi olduğu** gerekçesiyle 5 Haziran 1925'te kapatılmıştır.

- Böylece **çok partili hayata geçişin ilk denemesi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.**
- Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, kurulan **ikinci siyasi parti ve ilk muhalefet partisidir.**

SERBEST CUMHURİYET FIRKASI

- ✓ **Serbest Cumhuriyet Fırkası, kurulan üçüncü siyasi parti ve ikinci muhalefet partisidir.**
- ✓ Serbest Cumhuriyet Fırkasının feshedilmesinden sonra çıkan **Menemen Olayı, partinin kendini feshetmesindeki haklılığı ortaya çıkarmıştır.**

TEVHİDİ TEDRİSAT KANUNU İLE

- ✓ **Eğitim ve öğretim birleştirilmiş,**
- ✓ **Medreseler kapatılmış; yabancı okullar Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır.** Böylece eğitim ve öğretim faaliyetlerinden kaynaklanan **kültür çatışmaları önlenmeye çalışılmıştır.**
- ✓ Yabancı okullara **Türkçe, Tarih ve Coğrafya dersleri konulmuş** ve bu derslerin Türk öğretmenler tarafından okutulması sağlanmıştır.
- ✓ **Karma ve laik eğitime geçilmiş, eğitimin çağdaşlaşması ve laikleşmesi** sağlanmıştır.

ŞEYH SAİD İSYANI

- **Şeyh Said İsyanı, Halifeliğin kaldırılmasından sonra, laikliğe ve Cumhuriyet yönetimine karşı olanlar** tarafından çıkarılmıştır.
- Şeyh Sait isyanı, Türkiye'de çok partili hayata geçiş için **ortamın uygun olmadığını ve henüz demokrasinin tam anlamıyla uygulanamayacağını** göstermiştir

MENEMEN(KUBİLAY) OLAYI

- ✓ **Menemen Olayı, Şeyh Sait İsyanı'ndan sonra laik Cumhuriyete karşı çıkan ikinci isyandır.**
- ✓ Hem **Şeyh Sait İsyanı, hem de Menemen Olayı, Türkiye'de henüz demokrasi ortamının oluşmadığını** göstermiştir.

KILIK KIYAFET (ŞAPKA) KANUNU

- **Türk toplumunu görünüş itibarıyla de çağdaş bir görünüme kavuşturmak için** Şapka Kanunu çıkarıldı ve kılık kıyafet konusunda inkılap yapıldı.
- **Kılık kıyafet inkılabı ile;**
- ✓ **Giyim-kuşamda çağdaşlaşma sağlandı.**
- ✓ **Kıyafet karmaşasına son verilerek birlik beraberlik sağlandı.**
- ❖ **Çağdaşlaşmayı amaçladığı için İnkılapçılık ilkesi ile, görünüm olarak da eşitliği amaçladığı için Halkçılık ilkesi ile** ilgilidir.

TEKKE VE ZAVİYELERİN KAPATILMASI

- Osmanlı devletinin son zamanlarında **tekke ve zaviyeler esas görevlerinden uzaklaşmışlar ve halkın dini duygularının istismar edildiği yerler haline gelmişlerdi.**
- İnsanların **dini duygularını sömüren ve gerçek amacından uzaklaşmış** bu kurumlar kapatılmış, **şeyhlik, dervişlik, dedelik gibi unvanlar da kaldırılmıştır.** Böylece;
- ✓ Türk halkının **bilime, akılcılığa ve laik düşünceye yönelmesi,**
- ✓ **Birlik beraberliğin sağlanması** yönünde önemli bir adım atıldı.
- ❖ **Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması, Laiklik ve Halkçılık ilkesi** ile ilgilidir.

TAKVİM, SAAT VE ÖLÇÜLERDE DEĞİŞİKLİK

- Takvim, Saat ve Ölçülerde değişikliğin amacı, **Batılı /Avrupalı devletlerle olan ekonomik ilişkilerde kolaylık ve birlik sağlanmasıdır.**
- ❖ Takvim, saat ve ölçülerde yapılan inkılaplar, **İnkılapçılık ilkesi ve Çağdaşlaşma hedefi** ile ilgilidir.

AŞAR VERGİSİNİN KALDIRILMASI

- Aşar verginin kaldırılması ile **köylüyü ağır vergi yükünden kurtarmak ve tarımsal üretimi arttırmak** amaçlanmıştır.

HARF İNKILABI

- **Okuma yazmayı kolaylaştırmak, okur - yazar oranını arttırmak ve konuşma dili ile yazı dili arasındaki farkı ortadan kaldırmak** amacıyla **1 Kasım 1928'de Arap alfabesi kaldırılarak Latin alfabesi** kabul edilmiştir. Böylece;
- ✓ **Okuma yazma bilenlerin sayısında artış olmuş ve bilimsel çalışmalar** hızlanmıştır.
- ✓ **Basılan kitap sayısı artmış**, batılılaşma ve çağdaşlaşma yolunda önemli bir adım atılmıştır.
- ✓ **Milli kültürümüz daha da gelişmeye** başlamıştır.

TÜRK TARİH KURUMU

- **Türk tarihinin sadece Osmanlı ve İslam tarihiyle sınırlı olmadığını göstermek**
- Türk milletinin geçmişini araştırıp eski Türk tarihini de aydınlatmak
- **Türklerin dünya uygarlığına yaptıkları hizmetleri ve katkıları ortaya koymak**
- Ümmetçi tarih anlayışı yerine **milli tarih anlayışını oluşturmak**
- **Türkler hakkındaki olumsuz propagandaları çürütmek** için kurulmuştur.
- Türk Tarih Kurumu'nun açılmasıyla Türk tarihi ile ilgili çalışmalar hızlanmış; ümmetçi tarih anlayışından **milli tarih anlayışına** geçilmiştir.

TÜRK DİL KURUMU

- ✓ **Türk dilini yabancı dillerin etkisinden kurtarmak**
- ✓ **Konuşma ve yazı dili arasındaki birlikteliği sağlamak**
- ✓ **Türkçeyi bilim dili haline getirmek**
- ✓ **Türk dilinin zenginliğini ortaya çıkarmak**
- ❖ **Türk Dil Kurumu ve Tarih Kurumu'nun açılması** Atatürk'ün **milliyetçilik ilkesiyle** doğrudan ilgilidir.

TÜRK MEDENİ KANUNU

- **17 Şubat 1926'da, İsviçre Medeni Kanunu** örnek alınarak **Türk Medeni Kanunu** kabul edildi.
- İsviçre Medeni Kanunu'nun örnek alınmasının nedenleri; Bu alandaki **en son kanun olması, sade olması, sorunlara pratik yollardan çözüm getirmesi, kadın ve erkek eşitliğine önem vermesi, laik ve demokratik olmasıdır.**
- Medeni Kanun ile;
  - **Tek eşli evlilik ve resmi nikâh zorunluluğu getirildi.**
  - **Kadına da boşanma hakkı tanındı.**
  - **Kadınlara mirasta eşitlik ve mahkemede şahitlik hakları tanındı.**
  - **Kadınlara istediği mesleği seçme ve çalışma hakları sağlandı.**
  - **Ayrıca hukuk birliği sağlanmıştır.**

- ❖ Bu haklarla Türk kadını **ekonomik ve sosyal haklar yönünden** toplum içerisinde layık olduğu yeri almıştır.

KABOTAJ KANUNU İLE

- Kabotaj Kanununun kabul edilmesi ile **limanlarımız arasındaki yük ve yolcu taşıma hakkı Türklere verildi. (1 Temmuz 1926)**
- ❖ Kabotaj Kanunu ile **denizyolları millileştirildiği için Milliyetçilik ilkesi** ile, **ekonomi ile ilgili olduğu için de Devletçilik ilkesi** ile ilgilidir.

NUTUK

- Nutuk, **1919'dan başlayarak 1927 ye kadar olan tarih dilimini incelemektedir.** Bu dönem üç bölümde ele alınmıştır.
  - 1- Kuva-yı Milliye Dönemi (1919-1920)**
  - 2- TBMM Dönemi (1920-1923)**
  - 3- Cumhuriyet Dönemi (1923-1927)**
- ✓ Atatürk bu eserinde, **ulusal varlığı sona ermiş sayılan büyük bir ulusun, bağımsızlığını nasıl kazandığını, bilim ve tekniğin en son ilkelerine dayanan ulusal ve çağdaş bir devleti nasıl kurduğunu** anlatmaya çalışmıştır.
- ✓ Nutuk'un **birçok dile çevrilmesi onun evrensel bir eser olduğunu** gösterir.

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

- Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasında; **doğup büyüdüğü ortam, yaşadığı olaylar, milli sorunlar ve okuduğu kitaplar** etkili olmuştur.

Atatürk'ü Etkileyen Türk ve Yabancı Aydınlar

- **Namık Kemal**, Ziya Gökalp, **Tevfik Fikret**
- Jan Jak Russo, **Voltaire**

SİYASİ GÜÇ

- **Siyasi güç**, devletin, gücünü millettten alması ve devlet politikalarının millet iradesine göre belirlenmesi esasına dayanır.
- **Siyasi güç devletin yapısı, işleyişi, yönetimi, iç ve dış politikasıyla ilgilidir.**
- **TBMM'nin açılışı, cumhuriyetin ilanı, saltanat ve halifeliğin kaldırılması ve çok partili hayata geçiş denemeleri** Atatürk döneminde gerçekleştirilen en güzel siyasi güç örnekleridir.
- **Milli irade, millet egemenliği, demokrasinin geliştirilmesi** için yapılan çalışmalar siyasi güç ile ilgilidir.

EKONOMİK GÜÇ

- **Ekonomik Güç: Bir ülkenin sahip olduğu yer altı ve yerüstü kaynaklarının tamamı ekonomik gücü oluşturur.**

- **Fabrikaların kurulması, yatırımların yapılması, yabancı şirketlerin devletleştirilmesi** ekonomik güç ile ilgilidir.

ASKERİ GÜÇ

- ✓ **Askeri Güç: Devleti iç ve dış tehlikelere karşı koruyan silahlı güce askeri güç denir.**
- ✓ Türkiye'nin **coğrafi konumu gereği her türlü iç ve dış tehditlere açık olması güçlü bir orduya sahip olmasını** gerektirmektedir.
- ✓ Askeri güçten **Türk Silahlı Kuvvetleri**ni anlamalıyız.

SOSYOKÜLTÜREL GÜÇ

- **Sosyokültürel Güç: Bir ülkede eğitimli, kültürlü ve teknik bilgilerle donanmış insanların oluşturduğu güce, sosyokültürel güç denir.**
- **Eğitimli, kültürlü, yetişmiş, nitelikli insan gücü** sosyokültürel güç ile ilgilidir

CUMHURİYETÇİLİK

- **Cumhuriyetçilik; devletin yönetim şekli olarak cumhuriyeti kabul etmek, bu yönetimi benimsemek, onu korumak ve yaşatmak** demektir.
- **Cumhuriyetçilik; demokrasi ve cumhuriyet rejiminin korunması, geliştirilmesi ve benimsenmesi için yapılan tüm çalışmalardır.**

MİLLİYETÇİLİK

- ✓ **Milliyetçilik, milletini sevmek, milletini yüceltme amacını benimsemek ve o yolda yürümektir.**
- ✓ Atatürk'ün milliyetçilik ilkesi, **kendini aynı milletin üyeleri sayan kişilerin o milleti daha ileriye taşımak için çalışmalarıdır.**

Atatürk milliyetçiliğinin özellikleri şunlardır:

- ✓ **Birleştirici ve bütünleştiricidir.**
- ✓ Vatanın bütünlüğünü ve milletin bağımsızlığını savunur.
- ✓ **İnsanlığa değer verir.**
- ✓ Barışçıdır.
- ✓ **Başka milletlere saygılıdır.**
- ✓ Irkçılığa karşıdır.

HALKÇILIK

- ✓ **Milletin çıkarına ve halkın yararına bir siyaset izlenmesi,**
- ✓ Türk vatandaşı olan **herkesin kanun önünde eşit olması,**
- ✓ **halkın devlet yönetimine eşit katılımının sağlanması,**
- ✓ **siyaset ve yöneticilerin halk için çalışmasıdır.**

Halkçılık ilkesi ile ilgili bazı örnekler

- ✓ **Medeni Kanun'un** kabul edilmesiyle sosyal ve ekonomik alanlarda **kadın - erkek eşitliğinin sağlanması**
- ✓ **Millet Mektepleri ve Halkevlerinin açılması**
- ✓ **Sosyal devlet ilkesinin benimsenmesi,**

- ✓ İlköğretimin parasız ve zorunlu olması
- ✓ Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi

DEVLETÇİLİK

- Devletçilik temel anlamıyla **devletin ekonomik hayatın içine girmesidir**. Yani ekonomik kalkınmanın devlet eliyle gerçekleştirilmesidir.
- Devletçilik, kişilerin yapamadıkları ekonomik yatırımların devlet tarafından yapılmasını öngörür. Amaç ülkeyi **hızlı bir şekilde kalkındırmaktır**.

LAİKLİK

- Laiklik, **devlet düzeninin ve hukuk kurallarının dine değil, akla ve bilime dayandırılmasıdır**. Kısaca **din işleri ile devlet işlerinin ayrı yürütülmesidir**.
- Laiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması, din ve vicdan hürriyetinin devlet tarafından güvence altına alınmasıdır.

İLGİLİ BAZI İNKILAPLAR

- Halifeliğin kaldırılması (en önemli aşama)
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması
- Medreselerin kapatılması
- Şer'iyye ve Evkaf Vekaletinin kaldırılması
- **Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması**

- İbadet yerleri dışında **dinsel kıyafet, sembol ve işaretlerle dolaşılmasının yasaklanması**

İNKILAPÇILIK

- İnkılapçılık; **Batılılaşma ve çağdaşlaşma yolunda daima ileriye, çağdaş uygarlığa yönelmektir**.
- Atatürk'ün inkılap anlayışı; **eskiyi kaldırıp yerine yeni ve güzel olanı koymak ve milli kültürü geliştirmektir**.
- Türk İnkılabı **yeniyi, iyiyi ve güzeli esas alır ve ayrıca sürekli olarak çağdaşlaşmayı öngörür**.
- Yapılan **bütün inkılaplar inkılapçılık ilkesi ile ilgilidir**.

ATATÜRK İLKELERİ

- Milli egemenlik ve bağımsızlık temeline dayanır.
- Kaynağı Türk milli kültürüdür.
- Taklitçi değildir. Kabul edilmelerinde dış baskı ve zorlama yoktur.
- Evrensel ve barışçıdır.
- Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.
- Hak ve özgürlükleri koruyucudur.
- Akılcı ve bilimseldir.
- Birbiriyle uyumlu ve birbirini tamamlayıcıdır.
- Uygulamaya da yansımıştır.
- Laik düşünce ve hukuka dayanır.

ATATÜRK VE MAZLUM MİLLETLER

- Atatürkçü düşünce sisteminin en önemli özelliği **evrensel değerler taşımasıdır**.
- Atatürkçülük, **ezilen milletlerin bağımsızlığını kazanmaları yolunda örnek teşkil etmiştir**.
- Atatürk, **sadece Türk milletinin mutlu ve barış içinde yaşamasını değil, bütün dünya milletlerinin de barış ve huzur içinde yaşamasını istemiştir**.
- **Türk milletinin, Atatürk'ün önderliğinde Kurtuluş Savaşı'nı başarı ile sonuçlandırması ve çağdaş bir devlet kurması mazlum milletlere de örnek olmuştur**.

ATATÜRKÇÜLÜĞÜN NİTELİKLERİ

- 1-**Milli birlik ve ülkenin bütünlüğüne önem verir**.
- 2-**Egemenliğin**(yönetim gücünün), **millete ait olmasını** esas alır.
- 3-**Bağımsızlık ve özgürlükten yanadır**.
- 4-**Türk toplumunu, çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkarmayı amaçlar**.
- 5-**Akılcı ve bilimseldir**.
- 6-Yurtta ve dünyada **barıştan yanadır**.
- 7-**Gelişmeye ve yeniliklere açıktır**.
- 8-Dünyadaki insanlığın ortak değerlerini taşıdığı için **evrenselidir**.
- 9-**Atatürk ilkeleri bir bütündür; birbirinin devamı ve tamamlayıcısıdır**.

LAİKLİĞE GEÇİŞ AŞAMALARI

- 1-Saltanatın Kaldırılması (1922) İlk aşama
- 2-Halifeliğin Kaldırılması (1924) En önemli aşama
- 3-Şer'iye ve Evkaf Vekaleti'nin kaldırılması
- 4-Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun Kabulü (3 Mart 1924)
- 5-Tekke-Zaviye ve Türbelerin Kapatılması (1925)
- 6-Medeni Kanun'un Kabulü (1926)
- 7-"Devletin Dini İslam'dır" maddesinin anayasadan çıkarılması (1928)
- 8-Laikliğin Anayasa'ya girmesi (1937)

CUMHURİYETÇİLİK

- TBMM'nin açılması (1920)
- 1921 ve 1924 Anayasalarının yapılması
- Saltanatın kaldırılması (1922)
- Cumhuriyetin ilan edilmesi (1923)
- Siyasal partilerin kurulması (1924)
- Ordunun siyasetten ayrılması (1924)
- Kadınlara seçme ve seçilme haklarının verilmesi (1930-33-34)

MİLLİYETÇİLİK

- ✓ İstiklal Marşının Kabulü
- ✓ Kapitülasyonların kaldırılması
- ✓ Misak-ı İktisadi Kararları
- ✓ Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması
- ✓ Türk Tarih Kurumu'nun kurulması

- ✓ Türk Dil Kurumu'nun kurulması
- ✓ Yabancı okulların Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanması
- ✓ Yabancı okullarda Türkçe, Tarih ve Coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulması

HALKÇILIK

- Aşar vergisinin kaldırılması
- Kılık Kıyafet Kanunu
- Kanunlar karşısında eşitliğin sağlanması
- Azınlıkların Türk vatandaşı kabul edilerek ayrıcalıklarının sona erdirilmesi ve toplumda eşitliğin sağlanması
- Soyadı Kanunu ile ayrıcalık belirten unvanların kaldırılması

DEVLETÇİLİK

- ✓ Beş Yıllık Kalkınma Planlarının yapılması
- ✓ Çeşitli sanayi kollarında fabrika ve işletmelerin kurulması
- ✓ Sanayi yatırımlarını desteklemek için Sümerbank ve Etibank'ın kurulması
- ✓ Teşvik-i Sanayi Kanununun çıkarılması
- ✓ Faiz oranlarının ve temel tüketim mallarının fiyatlarının devlet tarafından belirlenmesi
- ✓ Devlet bankalarının ve Merkez Bankası'nın kurulması

LAİKLİK

- ✓ Saltanatın kaldırılması (ilk aşama)
- ✓ Halifeliğin kaldırılması (en önemli aşama)

- ✓ Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması
- ✓ Medreselerin kapatılması
- ✓ Şer'iyye ve Evkaf Vekaletinin kaldırılması
- ✓ Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması
- ✓ İbadet yerleri dışında dinsel kıyafet, sembol ve işaretlerle dolaşılmasının yasaklanması
- ✓ Medeni Kanun'un kabul edilmesi

İNKILAPÇILIK

- Yapılan bütün inkılaplar inkılapçılık ilkesi ile ilgilidir.

MİLLİ DİŞ POLİTİKA

Bağımsız bir devletin, diğer devletlerle olan ilişkilerinde, benimsediği ilkeler doğrultusunda izlediği yola milli dış politika denir.

Atatürk'ün belirlediği millî dış politikamızın esasları şunlardır:

- ✓ Bağımsızlığımızı korumak
- ✓ Milli çıkarlarımızı korumak ve milli sınırlarımız içinde kalmak
- ✓ Gerçekleşmeyecek hedefler peşinde koşmamak
- ✓ Barışçı olmak
- ✓ Diğer devletlerle dostluk ve eşitliğe dayalı ilişkiler kurmak
- ✓ Diğer devletlerin iç işlerine karışmamak ve onların da bizim iç işlerimize karışmalarına engel olmak
- ✓ Dünyadaki gelişmeleri göz önünde tutmak

1923-1930 DÖNEMİ

- Türkiye'nin bu dönemdeki dış politikası, **Lozan'dan geriye kalan sorunların çözülmesine ve Lozan'da alınan kararların uygulanmasına** yönelik olmuştur.
- 1923-1930 döneminde; **Musul sorunu, dış borçlar, yabancı okullar ve nüfus mübadelesi** konuları Türkiye'nin dış politikasında belirleyici olmuştur.

MUSUL SORUNU

- Lozan'da Musul sorunu çözüme kavuşturulamamıştı. Türkiye, **Musul halkının çoğunluğunun Türk olmasından dolayı Musul'un kendisine bırakılmasını** istiyordu.
- İngiltere ise **bölgenin zengin petrol yataklarına sahip olması ve ekonomik çıkarları nedeniyle** Musul'u bırakmak istemiyordu.
- İngiltere'nin uzlaşmaz tutumu nedeniyle Türkiye bölgeye müdahale kararı almış, fakat **Şeyh Said İsyanının çıkması Türkiye'nin müdahalesini engellemiş ve** Türkiye, Şeyh Said isyanıyla uğraştığı için gerekli askeri müdahalede bulunamamıştır.

Ankara Antlaşması (1926)

- ✓ **Türkiye ile İngiltere** arasında yapıldı.
- ✓ **Musul, İngiliz mandası altındaki Irak'a bırakıldı. Musul'un petrol gelirlerinin % 10'u yirmi beş yıllığına Türkiye'ye verilecekti.**

- ✓ Türkiye beş yüz bin İngiliz sterlini karşılığı bu haklarından vazgeçti.
- ✓ Musul sorunu çözüldü. **Misak-ı Milli'den taviz verildi.**
- ✓ **İç sorunlar dış politikayı olumsuz etkiledi.**

YABANCI OKULLAR SORUNU

- **3 Mart 1924 tarihinde Tevhidi-Tedrisat Kanunu'nun çıkarılmasıyla tüm okullar Millî Eğitim Bakanlığına bağlandı.**
- Ancak, **en fazla okul Fransa'ya ait olduğundan Fransa yapılan düzenlemeye karşı çıktı.**
- Türkiye Cumhuriyeti bu olayın **kendi iç sorunu olduğunu ve bu görüşme teklifinin bağımsız devlet olma anlayışıyla bağdaşamayacağını** belirterek teklifi reddetti.
- Bu **okullarda tarih, coğrafya, Türkçe derslerinin Türk öğretmenlerce okutulması, Türk müfettişlerince denetim yapılması kararlaştırıldı.**

NÜFUS MÜBADELESİ/DEĞİŞİMİ

- **Nüfus mübadelesi Yunanistan'la aramızda sorun olmuştur.**
- **Türkiye ile Yunanistan arasında 10 Haziran 1930'da bir antlaşma yapıldı.**
- Buna göre **İstanbul Rumlarının ve Batı Trakya Türklerinin yerleşme tarihlerine bakılmaksızın yerlerinde kalmaları kabul**

edildi. Diğer yerlerdeki Türk ve Rumlar yer değiştirecekti.

- **Yunanistan ile 1930'dan sonra başlayan iyi ilişkiler 1934'te Balkan Antantı'nın kurulmasında etkili olmuştur.**

1930-1939 DÖNEMİ

1929'da başlayan dünya ekonomik bunalımı liberal eğilimlere karşı tepkilere neden olmuş, otoriter rejimler güçlenmiştir. (Komünizm, Faşizm, Nazizm gibi)

- **Almanya ve İtalya'nın saldırgan politikaları Türkiye'nin dış güvenliğini tehlikeye düşürmüş ve ittifak arayışlarına yöneltmiştir.**

TÜRKİYE'NİN MİLLETLER CEMİYETİNE GİRMESİ

- **Türkiye, dünya barışına verdiği önemi göstermek ve yurttan sulh, cihanda sulh ilkesini gerçekleştirmek amacıyla Milletler Cemiyeti'ne üye oldu. (18 Temmuz 1932)**

BALKAN ANTANTI - 9 Şubat 1934

- Avrupa'da devam etmekte olan **silahlanma yarışı ve Almanya ile İtalya'nın yayılmacı politikaları Balkanları ve Orta Doğu'yu tehdit etmekteydi.**
- Bu gelişmeler karşısında **Milletler Cemiyeti devletlerarası anlaşmazlıkları çözmede etkisiz kalıyordu.**

- Bunun üzerine **Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya** arasında **Balkan Antantı** imzalandı.
- Bu antlaşmayla **Balkan ülkeleri karşılıklı olarak sınırlarını güvence altına almayı ve çıkabilecek tehlikeleri birlikte önlemeyi amaçlamışlardı.**
- **Türkiye, Balkan Antantı'nı imzalayarak batı sınırını güvence altına aldı.**

MONTRÖ BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ 20 Temmuz 1936

- Lozan Barış Antlaşması'nda **Boğazların yönetiminin** Türkiye'nin başkanlığını yapacağı **uluslararası bir Boğazlar Komisyonuna verilmesi ve Boğazların her iki yakasında asker bulundurmaması, Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki egemenlik haklarını sınırlandırmaktaydı.**
- 1930'lu yıllarda **Almanya'nın hızla silahlanması, İtalya'nın Habeşistan'ı işgali, Japonya'nın Mançurya'ya saldırması** üzerine Türkiye Boğazların durumunu ilgili devletlere bildirdi.
- Türkiye'nin isteği ile **İsviçre'nin Montrö şehrinde toplanan konferansta** bir sözleşme yapıldı. Buna göre;
- **Türkiye'nin boğazlardaki egemenliği kabul edildi. Boğazlar Komisyonu kaldırılarak yetkileri Türkiye'ye devredildi. Böylece; Boğazlarda tam egemenlik sağlanmıştı.**

SADABAT PAKTI - 8 Temmuz 1937

- 1935 yılında **İtalya'nın Habeşistan'a saldırması, Akdeniz ve Ortadoğu güvenliğinin tehlikeye düşmesine** neden oldu.
- Orta Doğu'da güvenliği sağlamak için **Türkiye, İran, Irak ve Afganistan** arasında **Sadabat Paktı** imzalandı.
- Bu antlaşma ile Türkiye, doğu sınırlarının güvenliğini sağlamış oldu.

HATAY SORUNU

- **1921 yılında TBMM ile Fransa arasında imzalanan Ankara Antlaşması'yla Hatay, Fransa mandasındaki Suriye'ye bırakılmıştı.**
- **1936 yılında Fransa Suriye'deki manda yönetimine son verdi.** Bunun üzerine **Türkiye, Milletler Cemiyetine başvurarak sorunun çözülmesini istedi.**
- Türkiye ile Fransa arasında yapılan ikili görüşmelerde, **"Hatay'ın geleceğini buradaki halkın belirlemesi"** ilkesi kabul edildi.
- **2 Eylül 1938'de Hatay Bağımsız Cumhuriyeti** kuruldu. (Devlet başkanlığını **Tayfur Sökmen** yaptı.)
- **Hatay Millet Meclisi, 29 Haziran 1939'da oy birliği ile Türkiye'ye bağlanmaya karar verdi.**
- **Misakı Milliye son katılan toprak Hatay'dır.**

ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ

- **Prof. Şerafettin Yaltkaya tarafından cenaze namazı kıldırıldı.**
- **Ankara'ya getirilen Atatürk'ün naaşı Etnografya Müzesinde hazırlanan geçici kabre konuldu.**
- **Ankara Rasattepe'de Emin Onat ve Orhan Arda'nın bir projesi olan Anıtkabir yapıldı.**
- Atatürk'ün naaşı **10 Kasım 1953'te Anıtkabir'e nakledildi.**

II. DÜNYA SAVAŞI VE TÜRKİYE

- Mustafa Kemal Atatürk, dış politikada **"Yurtta barış, dünyada barış!"** ilkesini benimsemişti. Bu politika doğrultusunda **çevresindeki ülkelerle dostluk antlaşmaları** imzaladı.
- **Almanya ve İtalya'nın yayılcı politikaları** karşısında Türkiye, **Balkan Antantı ve Sadabat Paktı** gibi dostluk antlaşmalarını yaptı.
- **Atatürk'ün İkinci Dünya Savaşı'nın çıkacağını önceden tahmin ederek gerekli önlemleri alması ve barışçıl bir politika izlemesi** Türkiye'nin bu savaşta doğru kararlar almasını sağlayacaktı.

II. DÜNYA SAVAŞI (1939 – 1945) NEDENLER

1- I. Dünya Savaşı'nda **yenilen devletlerle yapılan antlaşmaların ağır şartlar içermesi** (Özellikle Almanya - Versay antlaşması gibi)

2- I. Dünya Savaşı'ndan sonra **sınırların çizilmesinde milliyetçilik anlayışına dikkat edilmemesi**

3- Birinci Dünya Savaşı'ndan galip çıkmasına rağmen amaçlarına ulaşmayan **İtalya'nın saldırgan bir politika izlemesi.**

4- Uzak Doğu'da imparatorluk kurmaya çalışan **Japonya'nın Avrupa Devletlerini Asya'dan çıkarmak istemesi**

GRUPLAR

- **İtalya, Almanya ve Japonya** aralarında anlaşarak "**Üçlü Mihver**" grubunu kurmuşlardır.
- Mihver Grubuna karşı, **İngiltere** ve **Fransa** "**Müttefik Devletler**" grubunu kurmuşlardır. Bu gruba daha sonra **Rusya** ve **ABD**'de katılmıştır.

SAVAŞIN BAŞLAMASI

- **Almanya**, Rusya ile tarafsızlık anlaşması imzalamış ve **1939 yılında Polonya'ya savaş açmıştır.** İngiltere ve Fransa, Polonya'ya güvence vermişler, Polonya da Almanya'ya savaş ilan etmiş, böylece II. Dünya Savaşı başlamıştır.
- Savaşın başlamasıyla **Almanya işgal ettiği Polonya topraklarını Ruslarla paylaşmıştır.**
- İtalya ise Arnavutluk'u işgal etmiş, Yunanistan'a saldırmış fakat başarılı olamamıştır.

- Bunun üzerine **Almanya, Balkanlara yönelmiş, Macaristan, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya'yı işgal etmiştir.**
- **Almanların Balkanları tehdit etmesi üzerine Rusya, müttefik grubuna geçmiştir.**
- **Japonların ABD'nin Pearl Harbour üssüne saldırması üzerine ABD de Müttefik Grubunda savaşa katılmıştır.**

SAVAŞIN SONA ERMESİ

- **Almanya ve İtalya, ABD'nin Akdeniz çıkarması sonrasında geri çekilmek zorunda kalmıştır.**
- 1944'de **müttefiklerin Sicilya'ya asker çıkarmaları** ve İtalya'ya geçmeleri üzerine İtalya teslim olmuştur (Mussolini Hükümeti düşmüştür.)
- **1944 Haziran'ında müttefikler Fransa'nın kuzey bölgelerine çıkarma (Normandiya Çıkarması) yapmışlar ve Almanya sınırlarına ilerlemişlerdir.**
- Ruslar Almanları, Polonya ve Rusya'dan çıkarmaya başlamıştır.
- Almanya 1945'te ateşkes istemiş ve **II. Dünya Savaşı Mihver Devletlerinin yenilgisiyle sona ermiştir.**
- Yalnız kalan **Japonya**, savaşa devam etmiş ancak **ABD'nin Hiroşima ve Nagazaki şehirlerine atom bombası atmasıyla** teslim olmak zorunda kalmıştır.(6-9 Ağustos 1945)

SAVAŞIN SONUÇLARI

- ✓ **Savaşı demokrasiyi savunan devletler kazanmış ve Avrupa'da demokrasi rejimi yaygınlaşmıştır.** (**Demokratik Avrupa devletleriyle birlikte hareket eden Türkiye'de de demokratik hayata geçilmiştir.**)
- ✓ Sömürgecilik dönemi sona ermeye başlamış ve sömürge altındaki **Hindistan, Mısır, Pakistan, Cezayir, Tunus ve Libya** bağımsızlıklarını kazanmışlardır.
- ✓ Milletler Cemiyeti'nin yerine, **Birleşmiş Milletler Teşkilatı** kurulmuştur.
- ✓ **Almanya ikiye bölünmüş**, doğusunda Rusya, batısında ABD, Fransa, İngiltere denetim kurmuşlardır. (1990'da iki Almanya birleşmiştir).
- ✓ **Türkiye ile ABD arasındaki ilişkiler gelişmiş, Türkiye Sovyet Rusya'dan uzaklaşarak ABD'ye yakınlaşmıştır.**
- ✓ Dünya devletleri **Amerika Birleşik Devletleri** ve **Sovyet Rusya** liderliğinde iki gruba ayrıldı.
- ✓ **Sovyetler Birliği** öncülüğünde **Varşova Paktı**, **ABD** öncülüğünde **NATO** kuruldu.
- ✓ İngiltere ve ABD'nin desteğiyle **Filistin'de İsrail devleti** kuruldu (1948).

TÜRKİYE'NİN SAVAŞTAKİ TUTUMU

- Türkiye İkinci Dünya Savaşı öncesinde dünya devletlerine karşı dostça bir politika izliyordu. Ancak, **İtalya ve Almanya'nın yayılmacı politikalarına karşı İngiltere ve Fransa'ya daha yakın durmaya çalışıyordu. (Denge politikası)**

- Türkiye bu savaşta **toprak bütünlüğünü korumayı ve tarafsız kalmayı amaç edinmişti.**
- Türkiye savaşın başından itibaren Müttefik Devletlerle yakın ilişkiler kurmaya özen gösteriyordu. Ancak müttefiklerin bütün ısrarlarına rağmen savaşa girmeme konusundaki tutumunu da sürdürüyordu.
- 4-11 Şubat 1945'te **ABD, İngiltere ve Sovyet Rusya**'nın katıldığı **Yalta Konferansında**, II. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulacak olan **Birleşmiş Milletler Teşkilatı'na katılmak için 1 Mart 1945'e kadar Almanya ve Japonya'ya savaş açmak şartı** getirildi.
- Bu gelişme üzerine **Türkiye 23 Şubat 1945'te Japonya ve Almanya'ya savaş ilan etti.** Böylece **Türkiye**, hem II. Dünya Savaşı'ndan sonra **dünya siyasetinde söz sahibi olma imkanı elde etmiş, hem de Avrupa'nın demokratik devletleriyle yakınlaşmıştır.**

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA TÜRKİYE'DE ALINAN ÖNLEMLER

- ✓ Bütün illerde **hava saldırısı tehlikesine karşı karartma uygulaması** başlatılmış, sivil savunma önlemleri alınmıştır.
- ✓ Tahıl stoklarına el konmuş, **ekmek, zeytin, şeker gibi ürünler karneyle verilmeye başlanmış**, buğday unundan pasta ve benzeri ürünlerin yapılması yasaklanmıştır. Bu durum **savaşın, savaşa girmeyen ülkeleri de**

ekonomik ve sosyal yönden olumsuz etkilediğini göstermektedir.

- ✓ İstanbul'da **özel otomobillerin trafiğe çıkması yasaklanmış**, daha sonra bu yasak genişletilmiştir.
- ✓ Savaş şartlarının getirdiği ekonomik sıkıntıları aşmak için **yeni vergiler konmuştur**, Askeri harcamalar artırılmıştır.
- ✓ **Radyo yayınlarında kesinti yapılmıştır**, gece 23.00'dan sonra **sokağa çıkma yasağı getirilmiştir.**
- ✓ İkinci Dünya Savaşı sırasında alınan bu önlemlerle **seyahat etme, haber alma ve ekonomi alanındaki hak ve özgürlükler sınırlandırılmıştır.**
- ✓ Bu sınırlandırmanın amacı **kamu güvenliği ve sağlığını korumaktır.** Çünkü yaşama hakkının korunması diğer hak ve özgürlüklerden daha önemlidir.

TÜRKİYE'DE DEMOKRASİNİN GELİŞMESİ

- 1923 ile 1930 yılları arasında çok partili hayata geçiş denemeleri yapılmış, ancak başarılı olunamadığı için Türkiye'de tek partili rejim 1946 yılına kadar devam etmişti.
- İkinci Dünya Savaşı'nın **Batı demokrasilerinin zaferiyle sonuçlanması üzerine** ülkemizde de **1945 yılında çok partili hayata geçilmiş, Millî Kalkınma Partisi, Millet Partisi, Türkiye Köylü Partisi ve Demokrat Parti**(1946) kurulmuştur.
- **1946 yılında ilk çok partili seçimler yapılmış**, böylece demokrasi alanında önemli bir adım atılmıştır.

- **14 Mayıs 1950'de yapılan seçimleri Demokrat Parti kazanmış ve 27 yıllık CHP iktidarı sona ermiştir. Böylece mecliste farklı siyasi görüşlerin temsil edilme imkânı sağlanmıştır.**

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ

- **Amerika** ve **Sovyet Rusya** liderliğinde Batı ve Doğu blokları arasında gelişen, açık ama silahlı mücadeleye dönüşmeyen sınırlı çekişmeye **Soğuk Savaş** adı verilmiştir.
- "**Soğuk Savaş**" deyiimi ilk kez **1947** yılında Amerika'da kongredeki bir görüşme sırasında ABD'li maliye ve başkanlık danışmanı **Bernard Buruch** tarafından ifade edilmiştir.
- II. Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan yeni durum, **ABD'nin önderliğinde demokratik Batı Avrupa devletlerinden oluşan Batı Bloğu**'nu ve **Sovyet Rusya'nın önderliğinde Doğu Avrupa ve Balkan devletlerini** içine alan **Doğu Bloğu**'nu ortaya çıkarmıştır.

TRUMAN DOKTRİNİ VE MARSHALL PLANI

- SSCB'nin Doğu Avrupa'da yayılması üzerine **ABD Başkanı Truman, Sovyet tehdidi adı altındaki ülkeleri ekonomik ve askeri açıdan güçlendirmek için** kendi adıyla anılan **Truman Doktrini**'ni ortaya atmıştır (**1947**).
- Bu doktrin çerçevesinde yapılan ekonomik yardımlara **Marshall Planı** denmiştir. Marshall

Planı çerçevesinde **Türkiye'nin de içinde olduğu 16 ülkeye yapılan yardımlar daha çok askeri araç gereçleri** kapsıyordu.

NATO'NUN KURULMASI

➤ **Batı Avrupa ülkeleri, Sovyetler Birliği'nin yayılmacı politikaları karşısında ortak bir güvenlik sistemi kurmaya karar verdiler.**

➤ Bu amaçla **Belçika, Fransa, Hollanda, Lüksemburg, İngiltere, ABD, Kanada, Portekiz, Norveç, İtalya, İzlanda ve Danimarka** arasında **4 Nisan 1949**'da Washington'da imzalanan antlaşma ile **Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı** (NATO) kurulmuştur.

TÜRKİYE'NİN NATO'YA ÜYE OLMASI

✓ Asya ve Avrupa arasında yer alan Türkiye, sahip olduğu **jeopolitik konumu nedeniyle** dünya politikasında önemli bir ülkeydi. **Boğazlara sahip olması, Orta Doğu'ya hakim bir konumda bulunması** jeopolitik önemini artırıyordu.

✓ Türkiye, **sahip olduğu bu jeopolitik konum yüzünden savaş sonrasında yerini belirlemek zorundaydı.** Bu yüzden Türkiye için NATO'ya üye olmak hayati derecede önemliydi.

✓ Türkiye, II. Dünya Savaşı yıllarından beri **NATO üyesi devletlerle uyumlu bir dış politika**

takip ettiği için 1952 yılında Yunanistan ile birlikte **bu ortak savunma örgütüne alınmıştır.**

✓ **Türkiye'nin sahip olduğu coğrafyanın bir savaş sırasında Avrupa, Asya ve Orta Doğu için askeri açıdan büyük önem taşıması** NATO'ya kabul edilmesini kolaylaştırmıştır.

Jeopolitik Konum: Bir toprağın veya coğrafyanın bölge ya da dünya siyasetindeki önemidir.

KORE SAVAŞI

✓ Soğuk Savaş Dönemi'nde **ABD ile SSCB'yi** karşı karşıya getiren önemli olaylardan biri de **Kore Savaşı'dır.**

✓ Savaş **SSCB'nin denetimindeki Kuzey Kore'nin, ABD'nin denetimindeki Güney Kore'ye saldırmasıyla** başlamıştır.

✓ Bunun üzerine Birleşmiş Milletler saldırıyı kınayarak müdahale kararı almıştır. Uluslararası bir askeri güç oluşturularak, ABD başkanlığında bölgeye gönderilmiştir.

✓ 1950-1953 yılları arasında süren savaşta **tarafar birbirine üstünlük sağlayamamış ve ateşkes imzalayarak savaşa son vermişlerdir.**

❖ Türkiye, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği'ne karşı ABD ile yakınlaşma politikası takip ediyordu. Ayrıca Atatürk'ün "**Yurtta barış dünyada barış**" ilkesi doğrultusunda dünya barışını koruyucu faaliyetlere destek vermeyi görev sayıyordu. Bu doğrultuda Birleşmiş Milletlerin çağrısına uyarak Kore'ye

bir tugay gönderdi. **Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesi NATO'ya kabul edilmesinde önemli rol oynamıştır.**

❖ Kore Savaşı, Soğuk Savaş ortamını değiştirmemiştir. **NATO'ya üye devletlerin Kore Savaşı'ndaki ittifakı karşısında SSCB, etkisi altındaki Doğu Avrupa devletleri ile Varşova Paktı'nı kurmuştur.** Bu durum iki kutup arasındaki rekabet silahlanma yarışını artırmıştır.

TÜRK ORDUSU KIBRIS'TA

- Kıbrıs'ı elinde bulunduran İngiltere 1955 yılından sonra adadan çekilmesinden sonra 1960'da **İngiltere, Türkiye ve Yunanistan** arasında bir **Garantörlük Antlaşması** yapıldı.
- Bu antlaşma ile kurulan **Kıbrıs Cumhuriyeti bu üç devletin koruması altında** bulunacaktı.
- Ancak Kıbrıs'ta yaşayan Rumlar, Yunanistan'a bağlanma fikrinden vazgeçmedi. Kıbrıs'taki Türkler katliama maruz kalınca **Türkiye Garantörlük Antlaşması'ndan doğan haklarını kullanarak 20 Temmuz 1974'te barış harekâtı düzenledi.** Bu olaydan sonra ada ikiye bölündü.
- Barış harekâtından sonraki uluslararası görüşmelerde Ada'daki Türk halkının mevcudiyeti tanınmayınca **1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti,**
- **1983'te de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulduğu** ilan edildi.

- **Garantör Devlet:** Yapılan bir uluslararası anlaşmanın ardından, iki tarafın anlaşmaya bağlı kalıp kalmadıklarını denetleme hakkına sahip olan devlete denir.
- **Cunta:** Yönetime kuvvet kullanarak el koyan askeri ya da siyasi gruplara verilen addır.
- Barış harekâtından sonra **Türkiye'ye çok yönlü bir ambargo uygulanınca savunma sanayi alanında yeni önlemlerin alınması** gerekli hale gelmiştir. Bu gelişme üzerine
  - Havacılık alanında **TAİ,**
  - Elektronik alanında **ASELSAN,**
  - Yazılım alanında **HAVELSAN,**
  - Füze imalatı alanında da **ROKET-SAN** faaliyete geçirilmiştir.
- Ayrıca Atatürk döneminde kurulan **Makine Kimya Enstitüsü** (MKE) çağın ihtiyaçlarına göre geliştirilmiş, Savunma Sanayi Müsteşarlığı kurularak bu alandaki çalışmalar sürekli hale getirilmiştir.

DÜNYA BARIŞINA KATKI

- Ülkemiz bulunduğu konum itibarıyla Kafkasya, Bakanlar ve Orta Doğu'da meydana gelen gelişmelerle ilgilenmektedir. **Türk Silahlı Kuvvetleri barışa katkı sağlamak için** çeşitli bölgelere uluslararası kuruluşların bünyesinde asker göndermektedir. Türk ordusu ülke sınırlarını korumanın yanında dünya barışını korumaya yönelik çabalara da destek vermiştir.

- Türk Silahlı Kuvvetleri dünya barışını destekleme çalışmalarına; **birlik gönderip askeri harekâtı destekleyerek, personel gönderip uluslararası gözlemci olarak** katkıda bulunmaktadır.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin dünya barışına yaptığı katkılardan bazıları

Tarih – Yer -Bölgede Bulunma Nedeni

- 1974 - Kıbrıs - Garantörlük hakkını kullanma
- 1992 - Somali - Somali'deki iç savaş
- 1993 - Bosna - Hersek Boşnakları koruma
- 1997 - Arnavutluk - Arnavutluk'ta iç karışıklıklar
- 1999 - Kosova - Kosova'daki iç karışıklıklar
- 2001 - Makedonya - Makedonya'da iç karışıklıklar
- 2002 - Afganistan - Afganistan'da iç karışıklıklar
- 2006 - Lübnan - Lübnan'da iç savaş yaşanması

- ❖ Türk ordusu, bugün **Bosna - Hersek, Kosova, Afganistan, Lübnan ve Kıbrıs'ta** halen barışa hizmet etmeye devam etmektedir.

HEDEF TÜRKİYE

Ülkemizin karşı karşıya olduğu tehditlerden bazıları şunlardır:

Misyonerlik, başka dini inançlara sahip olan insanları kendi dinine geçirmek, ülke içindeki milli ve kültürel değerleri yok ederek ülke bütünlüğünü bozmak için çalışmalar yapmaktır.

Bölücülük: Bir bütün olan toplumun unsurlarının ayrı ırk, ayrı din ve ayrı mezhepten olduklarını iddia ederek toplumu bölmeye yönelik faaliyetlere **bölücülük** denir. Türkiye, son yıllarda ülkeyi ırk ayrılığı bahanesiyle bölmeyi amaçlayan terör hareketleriyle karşı karşıya kalmıştır.

Terörizm; her türlü siyasal eyleme karşı bilinçli ve kanlı şiddet göstergesidir. Terörizm insandaki ahlaki değerleri yok eder. Bu özelliği ile sadece insanlığa değil, uygarlığa karşı da bir tehdit oluşturur.

İrtica, bir toplumun sahip olduğu çağdaş değerleri reddedip akla ve bilime aykırı faaliyetlerde bulunarak eski düzeni geri getirmeye çalışmaktır.